

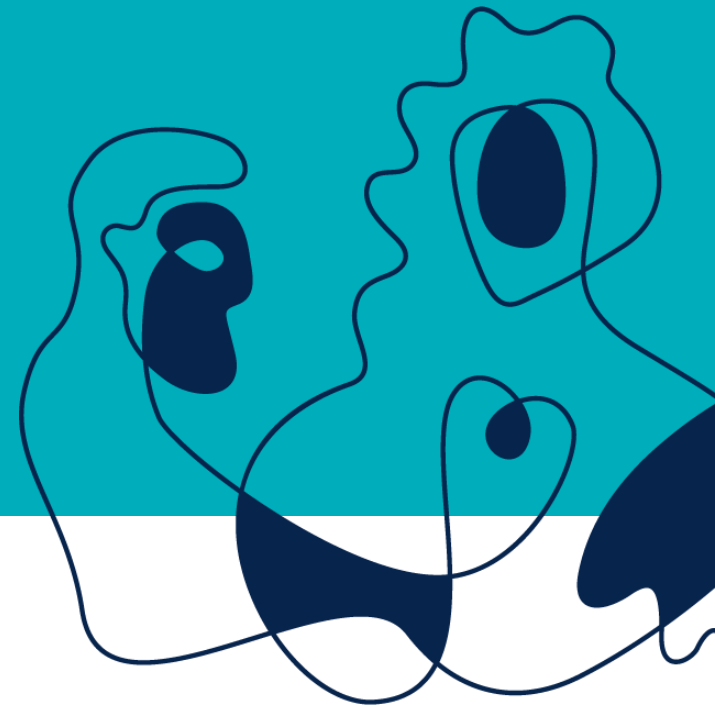
Offentlig helsearbeid - helsetjenestene og helseforvaltningen i Norge

Statsforvalterens kurs for
turnusfysioterapeuter og
kiropraktorer våren 2024

v/seniorrådgiver Kjetil Lenes

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Helsetjenesten i Norge

Den samlede helsetjenesten i Norge består av to hoveddeler:

Helsetjenestene (tjenesteproduksjonen)

- de operative / utøvende helsetjenestene – offentlige og private

Helseforvaltningen (offentlig myndighetsutøvelse)

- de statlige og kommunale organene som styrer og kontrollerer de operative helsetjenestene

Helsetjenestene (tjenesteproduksjonen)

Helsetjenesten i Norge

Offentlige helsetjenester

- Kommunale (helsefremmende og forebyggende, behandlende og rehabiliterende tjenester, omsorgstjenester)
- Fylkeskommunale (tannhelsetjeneste)
- Statlige (regionale og lokale helseforetak – spesialisthelsetjeneste og sykehus)

Private helsetjenester

- Kommersielle virksomheter og enkeltutøvere
- Ideelle virksomheter / organisasjoner

Helsetjenesten i Norge

Helsetjenestene (tjenesteproduksjonen)

- **Offentlig tjenesteproduksjon**
(eks. sykehus, sykehjem, hjemmesykepleie, kommunefysioterapeuter, fylkestannhelsetjenesten)
- **Offentlig tjenesteproduksjon ved private utøvere**
(eks. sykehus, rehabiliteringssentre, fastleger, legespesialister, psykologer, fysioterapeuter, kiropraktorer)
- **Privat tjenesteproduksjon**
(eks. sykehus, private yrkesutøvere – leger, tannleger, psykologer, fysioterapeuter, kiropraktorer m.fl.)

Kommunale helse- og omsorgstjenester

Kommunale helse- og omsorgstjenester

Lovfestet oppgave for kommunene gjennom helse- og omsorgstjenesteloven

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester (§ 3-1)

For å oppfylle dette ansvaret må kommunen ha knyttet til seg

- Lege
- Sykepleier
- Fysioterapeut
- Jordmor
- Helsesykepleier
- Ergoterapeut
- Psykolog

Kommunale helse- og omsorgstjenester

Krav om at alle kommuner skal ha (§ 3-2)

- Helsestasjonstjeneste og helsetjeneste i skoler
- Svangerskaps- og barselomsorgstjenester
- Akutt helseberedskap / legevakt
- Fastlegeordning
- Habiliterings- og rehabiliteringstjenester
- Andre helse- og omsorgstjenester
  - Helse- og omsorgstjenester i hjemmet
  - Institusjonsplasser for heldøgns pleie og omsorg
  - Dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens

Helseforvaltningen (offentlig myndighetsutøvelse)

- Statlig
- Kommunal

Kommunal helseforvaltning

- Tildeling av kommunale tjenester innen helse og omsorg
- Oppgaver etter psykisk helsevernloven
- Helsemessig beredskap
- Smittevern
- Miljørettet helsevern og andre oppgaver etter folkehelseloven
- Fastsette lokale helseforskrifter innen f.eks. miljørettet helsevern og smittevern

Oversikten er ikke uttømmende

Statlig helseforvaltning

Sentralt / nasjonalt

- Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)
- Diverse fagdirektorater og andre faglige organer

Regionalt / fylke

- Statsforvalteren

Helse- og omsorgsdepartementet

- Øverste politiske forvaltningsmyndighet for folkehelsearbeidet og helse- og omsorgstjenestene
- Styrer helsesektoren gjennom underordnede fagdirektorater og andre statlige fagorganer

Sentral statlig helseforvaltning (2)

Helse- og omsorgsdepartementet

Statens
helsetilsyn

Helse-
direktoratet

Folkehelse-
instituttet

Direktoratet for
medisinske
produkter

Statens
legemiddelverk

Andre:

- Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet
- Norsk pasientskadeerstatning (NPE)
- .....

Sentral statlig helseforvaltning (3)

Hesledirektoratet

- Iverksette nasjonal politikk på helseområdet fra storting og regjering
- Tolke lover og regelverk innenfor helsesektoren
- Utarbeide nasjonale faglige retningslinjer, veiledningsmateriell og kurs
- Forvalte e-helseoppgavene
- Forvalte ulike tilskuddsordninger til kommunene
- Helsepersonellforvaltning – utstede autorisasjoner og lisenser
- Underliggende etat: HELFO
- Nasjonal helseberedskap og kriseledelse av helsesektoren

Oppgavene i det enkelte fylke utøves av Statsforvalteren

Sentral statlig helseforvaltning (4)

Folkehelseinstituttet (FHI)

- Nasjonalt kompetanseorgan på områdene smittevern, miljømedisin, epidemiologi, samt psykisk og fysisk helse
- Gi råd og yte tjenester for å forbedre folkehelsen
- Motta og registrere meldinger og varsler etter smittevernloven
- Forvalte ulike helseregistre, herunder også Kreftregisteret
- Ha beredskap mot akutte hendelser innen særlig smittevern og miljømedisin, og yte faglig støtte overfor kommunene
- Gi faglig støtte til nasjonale helsemyndigheter

Sentral statlig helseforvaltning (5)

Direktoratet for medisinske produkter

~~Statens legemiddelverk~~

- Godkjenning av legemidler og overvåkning av bivirkninger
- Anskaffelsesansvar for vaksiner
- Forvalte regelverk for medisinsk utstyr, inkludert elektromedisinsk utstyr
- Ansvar for metodevurderinger for medisinske produkter
- Fører tilsyn med apotekene og de som produserer eller importerer legemidler, og med blodbankene og blodprodukter
- Informasjon og veiledning til leger, apotek og allmennheten
- Internasjonale oppgaver (europeisk legemiddelsamarbeid)

Statens helsetilsyn (Helsetilsynet)

- Har overordnet faglig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten i landet
- Kan gi administrative reaksjoner overfor helsepersonell og virksomheter
- Har også tilsyn med barnevern og sosiale tjenester

Tilsynet i det enkelte fylke utøves av Statsforvalteren

Helsetilsynet – administrative reaksjonsformer

§ 56. *Faglig pålegg til helsepersonell*

§ 57. *Tilbakekall av autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning*

§ 58. *Begrenset suspensjon og full suspensjon av autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning*

§ 59. *Begrensning av autorisasjon*

§ 63. *Tap av retten til å rekvirere legemidler i gruppe A og B*

Statlig helseforvaltning – nettadresser

Helsedirektoratet:

<https://www.helsedirektoratet.no/>

Folkehelseinstituttet:

<https://www.fhi.no/>

Direktoratet for medisinske produkter / Statens legemiddelverk:

<https://www.dmp.no/>

Statens helsetilsyn (Helsetilsynet):

<https://www.helsetilsynet.no/>

Statsforvalteren

Statsforvalterembetene

Etablert 1662 som del av statsstyringen

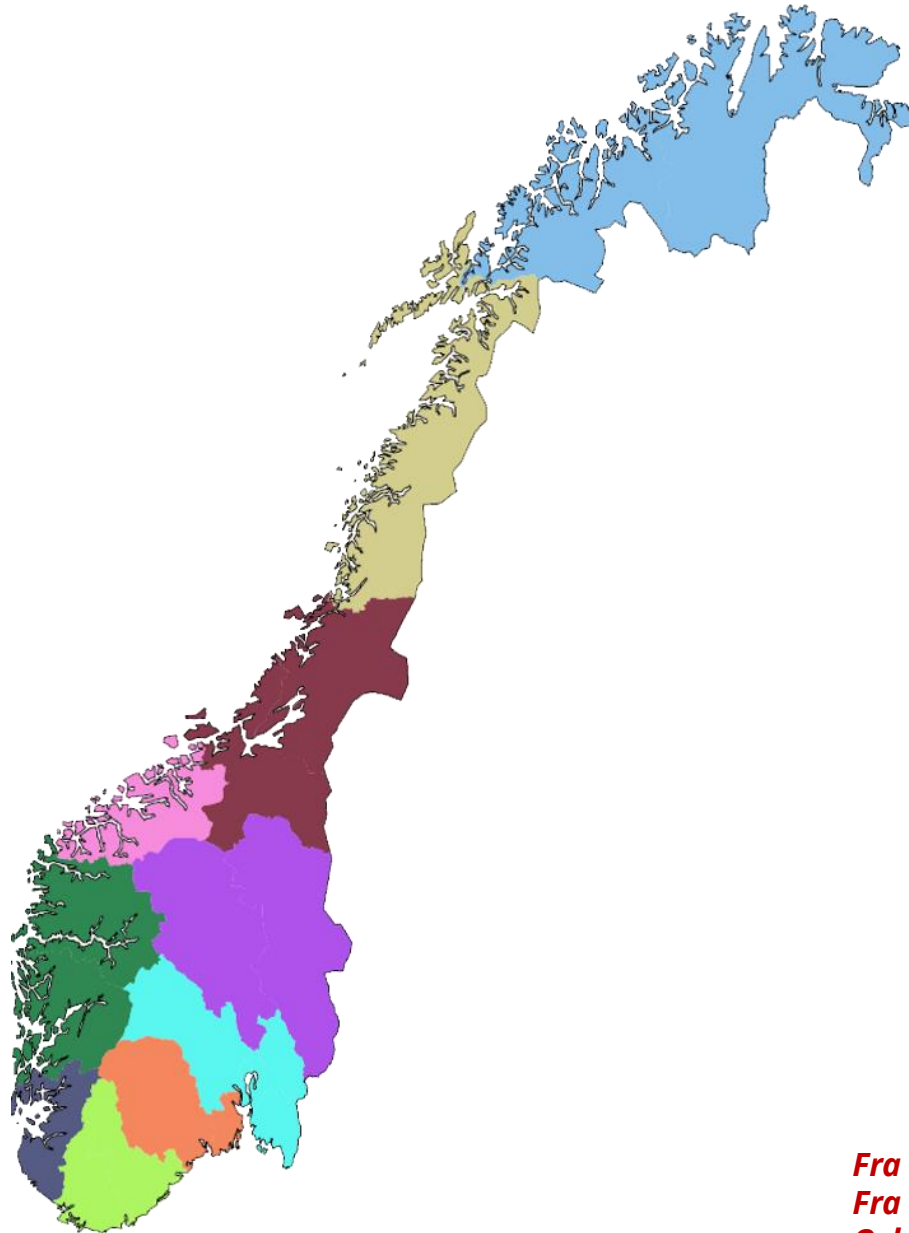
amt og amtmann → *fylke og fylkesmann (1919)*

→ *fylke og statsforvalter (2021)*

- Roller
- Fagområder
- Oppgaver på helseområdet

Solberg-regjeringens strukturreform for statsforvalterembetene og regionreform for fylkene (fra 2019 og 2020)

- Oslo og Viken (*Østfold, Akershus, Buskerud*)
- Innlandet (*Hedmark, Oppland*)
- Vestfold og Telemark (*Vestfold, Telemark*)
- Agder (*Aust-Agder, Vest-Agder*)
- Rogaland
- Vestland (*Hordaland, Sogn og Fjordane*)
- Møre og Romsdal
- Trøndelag (*Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag*)
- Nordland
- Troms og Finnmark (*Troms, Finnmark*)

**Fra 18 til 10 statsforvalterembeter og fra 19 til 11 fylker (Oslo er fortsatt et eget fylke)
Fra 01.01.24: Gjenoppretting av 7 fylker. Ny statsforvalterinndeling fortsetter, men
Oslo og Viken skal få navnet Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus**

Statsforvalterens roller

Kongens og regjeringens øverste representant i fylket, og skal

- Følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen
- Utføre ulike forvaltningsoppgaver på vegne av departementer og direktorater
- Være klageorgan for mange kommunale vedtak
- Være tilsynsmyndighet på sentrale velferdsområder som forvaltes av kommunene (helse, sosial, barnevern, skole og barnehage)
- Koordinere beredskapsarbeidet i fylket
- Formidle kommunenes og fylkets behov til sentrale myndigheter

Fagområder for Statsforvalteren

- Helse- og omsorgstjenester
- Sosialtjenester
- Vergemål
- Barnevern
- Utdanning og barnehage
- Kommunal forvaltning innen areal, plan og bygg, kommuneøkonomi mv
- Klima og miljøvern
- Landbruk
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Statsforvalterens rolle i helseforvaltningen

Utøve statlig tilsyn, veiledning og styring overfor kommuner og fylke på helse- og omsorgstjenesteområdet

Fagområdet for helse- og omsorg kan være litt forskjellig organisert i de ulike statsforvalterembetene, enten som egne fagavdelinger eller f.eks. som en enhet under et større virksomhetsområde (helse, sosial, barnevern, oppvekst)

Fylkeslegen er ansvarlig leder for arbeidet med helse- og omsorgssakene hos Statsforvalteren

- fagstab med leger, sykepleiere, annet helsepersonell og jurister

Statsforvalterens oppgaver innen ansvarsområdet for Helsedirektoratet

- Bidra til at statlig politikk på helse- og omsorgsområdet iverksettes i fylket
  - *Følge opp statlige handlingsplaner (bl.a. innen folkehelse, psykisk helse, rusområdet, omsorgsfeltet, habilitering og rehabilitering, fastlegeordningen) og andre satsningsområder (bl.a. kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenestene)*
  - *Informasjons- og opplæringsansvar knyttet til helselovgivningen og implementering av faglige veiledere og retningslinjer*
- Forvaltningsoppgaver, blant annet
  - *LIS1-tjenesten for leger og turnustjenesten for fysioterapeuter*
  - *Tilskuddsforvaltning*
- Oppfølging av helseberedskapen i kommuner og helseforetak, herunder smittevern

Statsforvalterens oppgaver innen ansvarsområdet for Helsetilsynet

- Føre tilsyn etter helsetilsynsloven med alle helse- og omsorgstjenester i fylket - både offentlige og private, inkludert helseforetakene
  - Behandle klager og bekymringsmeldinger rettet mot helsepersonell og virksomheter som yter helsetjenester (hendelsesbasert tilsyn)
  - Behandle klagesaker etter pasient- og brukerrettighetsloven (rettighetsklager)
  - Gjennomføre planlagte tilsyn med virksomheter

Helselovene

- Lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten (helsetilsynsloven)
  - Pasient- og brukerrettighetsloven
  - Helsepersonelloven
  - Spesialisthelsetjenesteloven
  - Psykisk helsevernloven
  - Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester
  - Folkehelseloven
  - Smittevernloven
- + forskrifter til lovene

Andre lover av betydning for praksis (folketrygdloven, personvernlovgivningen ...)

Slutt

Takk for oppmerksomheten!